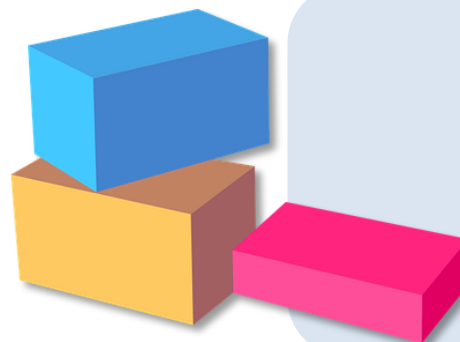

Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Δημοτικό

Τεύχος Γ'
Σενάρια Ανάπτυξης
Διαδικασιών
Περιγραφικής Αξιολόγησης

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Νέο αναμορφωμένο
πλαίσιο
ΑΘΗΝΑ 2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε το Επιστημονικό Προσωπικό του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής για τη συμβολή του στη δημιουργία των Οδηγών Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση, στο πλαίσιο της Δράσης 1: «Επιμόρφωση για την Εισαγωγή της Περιγραφικής Αξιολόγησης στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση», που συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ 2014-2020) στο πλαίσιο της πράξης «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

*Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιήθηκαν στη σύνθεση του εξωφύλλου και εντός του κειμένου δεν αποτελούν πνευματική ή άλλη ιδιοκτησία των μελών της ομάδας εκπόνησης του επιμορφωτικού υλικού ή του φορέα έκδοσης, αλλά προέρχονται από τα διαδικτυακά αποθετήρια ελεύθερου φωτογραφικού υλικού *wikimedia commons* και *rixaBay* και ουδεμία παραβίαση πνευματικών ή άλλων δικαιωμάτων προκύπτει εν γνώσει των εκδοτών από την χρήση τους εδώ.*

Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Δημοτικό

Τεύχος Γ΄
Σενάρια Ανάπτυξης
Διαδικασιών
Περιγραφικής Αξιολόγησης

**Ομάδα Εκπόνησης
Επιμορφωτικού Υλικού**

Μαρία Νίκα, Σύμβουλος Α' ΙΕΠ (Υπεύθυνη Δράσης)
Ελευθέριος Βεκρής, Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Νικολέττα Γκλιάνου-Χριστοδούλου, Σύμβουλος Α' ΥΠΠΕΘ
Αθηνά Δάντη, Ειδική Σύμβουλος ΙΕΠ
Στυλιανός Ιωάννου, Εκπ/κός ΠΕ03
Αναστασία Κότσιρα, Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
Ασπασία Οικονόμου, Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Ευαγγελία Παπαδημητρίου, Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
Γεωργία Παπασταυρινίδου, Εκπ/κός ΠΕ70
Ευστρατία Σοφού, Λέκτορας ΠΤΝ/Παν/μιο Ιωαννίνων
Αθανάσιος Στράντζαλος, Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
Βασίλειος Τσάφος, Αν. Καθηγητής ΤΕΑΠΗ/ΕΚΠΑ
Θεοδώρα Τσιαγκάνη, Εκπ/κός ΠΕ70

**Ηλεκτρονική Επεξεργασία
Σελιδοποίηση - Εξώφυλλο**

Δήμητρα Κομνηνού, ΙΕΠ

**Πράξη: «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση
των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος»**
**Δράση: «Επιμόρφωση για την Εισαγωγή της Περιγραφικής Αξιολόγησης
στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση»**
**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γεράσιμος Κουζέλης

Πρόεδρος του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Επιστημονικός Υπεύθυνος Πράξης

Νικόλαος Γραμμένος

Σύμβουλος Β' Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επενδύουμε στον άνθρωπο
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ 2014-2020) στο πλαίσιο της πράξης «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Γραφείο Βιβλιοθήκης, Αρχείων και Εκδόσεων

Copyright © 2017 Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπ.Π.Ε.Θ., Αθήνα

ISBN (SET): 978-618-5324-03-2

ISBN: 978-618-5324-02-5

Πίνακας Περιεχομένων

1ο Σενάριο

Μάθημα: Ιστορία ΣΤ΄ Δημοτικού	9
1.1 Στόχοι δραστηριότητας	9
1.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας	9
1.3 Συλλογή δεδομένων για αξιολόγηση	11
1.4 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση	12
1.4.1 Παρατήρηση	12
1.4.2 Συζήτηση	14
1.5 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης	17

2ο Σενάριο

Μάθημα: Μελέτη Περιβάλλοντος Δ΄ Δημοτικού.....	18
2.1 Στόχοι δραστηριότητας	18
2.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας	18
2.3 Συλλογή δεδομένων – Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση.....	20
2.4 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης	22

3ο Σενάριο

Μάθημα: Μαθηματικά ΣΤ΄ Δημοτικού.....	23
3.1 Στόχοι δραστηριότητας	23
3.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας	24
3.3 Συλλογή των δεδομένων για αξιολόγηση.....	25
3.4 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση	26
3.4.1 Παρατήρηση	26
3.4.2 Αυτοαξιολόγηση	26
3.4.3 Ετεροαξιολόγηση	28
3.5 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης	29

4ο Σενάριο

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Δημοτικού 30

4.1 Στόχοι δραστηριότητας	30
4.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας	30
4.3 Συλλογή δεδομένων για αξιολόγηση	32
4.3.1 Παραγωγή.....	32
4.3.2 Γραπτός λόγος.....	32
4.4 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση	33
4.5 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης	33

5ο Σενάριο

Μάθημα: Ξένες Γλώσσες 34

5.1 Στόχοι δραστηριότητας	34
5.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας	34
5.3 Συλλογή δεδομένων - Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση	35
5.4 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης	39

Σενάρια Ανάπτυξης Διαδικασιών Αξιολόγησης και Σύνθεσης Μαθησιακού Προφίλ

Το παρόν τεύχος περιλαμβάνει πέντε σενάρια για την ανάπτυξη των διαδικασιών της αξιολόγησης και της σύνθεσης του μαθησιακού προφίλ των μαθητών και μαθητριών. Τα σενάρια είναι ενδεικτικά και αφορούν στα εξής γνωστικά αντικείμενα: Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Μελέτη Περιβάλλοντος και Ξένες Γλώσσες. Τα ενδεικτικά αυτά σενάρια περιγράφουν τα βήματα που ακολουθεί ο/η εκπαιδευτικός από τον σχεδιασμό του μαθήματος, την υλοποίηση κάποιας μαθησιακής δραστηριότητας, την αξιολόγηση της διαδικασίας, έως και τη σύνθεση του προφίλ του/της μαθητή/-ήτριας για τη σύνταξη της έκθεσης προόδου. Κάθε σενάριο αναπτύσσεται σε πέντε υποενότητες. Αρχικά παρατίθεται η στοχοθεσία της εκάστοτε διδακτικής δραστηριότητας που αφορά σε κάποιο κεφάλαιο ή ενότητα των παραπάνω πέντε μαθημάτων. Στη συνέχεια γίνεται η γενική περιγραφή της δραστηριότητας, στην οποία εγκλείονται πληροφορίες για τη μεθοδολογία της υλοποίησης της διδασκαλίας. Ακολουθούν αναφορές στη συλλογή των δεδομένων για την αξιολόγηση, στις μεθόδους συλλογής των αξιολογικών στοιχείων και τέλος στην αξιοποίηση των στοιχείων που προήλθαν από την αξιολόγηση και την ερμηνεία τους.

1 ο Σενάριο

Μάθημα: Ιστορία ΣΤ΄ Δημοτικού

Ενότητα Γ, «Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830)»
Κεφάλαιο 12: Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου

1.1 Στόχοι δραστηριότητας

Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι μαθητές και οι μαθήτριες συμμετέχουν σε δραστηριότητα που έχει σχεδιαστεί με τους εξής **στόχους**:

- ✓ να γνωρίσουν τις συνθήκες της πολιορκίας και τα αίτια της εξόδου του Μεσολογγίου με τη βοήθεια των πηγών του σχολικού εγχειριδίου.
- ✓ να κατανοήσουν τον αντίκτυπο που είχε η έξοδος του Μεσολογγίου στη διεθνή κοινότητα μέσα από τις πηγές του σχολικού εγχειριδίου.

Απώτερος σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξοικείωση των μαθητών και μαθητριών με την επεξεργασία ιστορικών τεκμηρίων και η αξιοποίησή τους για την προσέγγιση της ιστορικής γνώσης. Ο/Η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο του διαμεσολαβητή καθοδηγώντας τους μαθητές και τις μαθήτριες, μέσα από την οργάνωση των εργασιών και τη διατύπωση στοχευμένων ερωτήσεων, στην προσέγγιση των στόχων της δραστηριότητας.

1.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες παρατηρούν και επεξεργάζονται, σε ομάδες εργασίας και στην ολομέλεια, πίνακες ζωγραφικής και παραθέματα του σχολικού εγχειριδίου σχετικά με την έξοδο του Μεσολογγίου.

Ειδικότερα, παρατηρούν και επεξεργάζονται:

- α)** τον πίνακα του Π. Ζωγράφου «Η πολιορκία του Μεσολογγίου»
- β)** το απόσπασμα με τίτλο «Οι συνθήκες διαβίωσης στο πολιορκημένο Μεσολόγγι» του Ν. Κασομούλη
- γ)** τον πίνακα του Θ. Βρυζάκη «Η έξοδος του Μεσολογγίου»
- δ)** τον πίνακα του Ευγένιου Ντελακρουά «Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου»
- ε)** το Σχεδιάσμα Β΄ από τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους» του Δ. Σολωμού.

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με συζήτηση στην ολομέλεια όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες, με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, διατυπώνουν τα συμπεράσματά τους.

Διάρκεια δραστηριότητας

Η διάρκεια της δραστηριότητας εκτιμάται στις 2 διδακτικές ώρες. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, η δραστηριότητα μπορεί να περιοριστεί στην επεξεργασία του παραθέματος του Ν. Κασομούλη, στον πίνακα του Θ. Βρυζάκη και στον πίνακα του Ε. Ντελακρουά ή στο ποίημα του Δ. Σολωμού.

Μεθοδολογία υλοποίησης της δραστηριότητας

Κατά την υλοποίηση της δραστηριότητας εναλλάσσεται η εργασία σε ομάδες μαθητών/-τριών με τη συζήτηση στην ολομέλεια. Οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρισμένοι σε 4-5 ομάδες των 4-5 ατόμων, ανάλογα με τον συνολικό αριθμό των μαθητών/-τριών, παρατηρούν και επεξεργάζονται σταδιακά τους πίνακες, το σχετικό απόσπασμα και το ποίημα που αναφέρεται παραπάνω, ανταλλάσσουν ιδέες και σημειώνουν τις παρατηρήσεις τους. Μετά από την επεξεργασία του εκάστοτε πίνακα, του αποσπάσματος ή του ποιήματος, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια, την οποία συντονίζει ο/η εκπαιδευτικός έχοντας προετοιμάσει μια σειρά ερωτήσεων που θα οδηγήσουν σταδιακά τους μαθητές και τις μαθήτριες στην προσέγγιση του περιεχομένου του συγκεκριμένου μαθήματος.

Σχηματικά, η οργάνωση της δραστηριότητας μπορεί να αποδοθεί ως εξής:

Στη δραστηριότητα αυτή, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να «μελετήσουν» τους πίνακες ζωγραφικής και τα γραπτά κείμενα, με άλλα λόγια να παρατηρήσουν και να επεξεργαστούν τις πηγές που παρατίθενται στο βιβλίο τους, ώστε να συνθέσουν τα γεγονότα της Εξόδου και να κατανοήσουν τον αντίκτυπό της στη διεθνή κοινότητα. Ως εκ τούτου, ο/η εκπαιδευτικός δεν περιορίζεται στην αφήγηση των γεγονότων, αλλά διαμεσολαβεί προκειμένου να συγκροτηθεί ένα συλλογικό νόημα γύρω από τα γεγονότα της Εξόδου και της σημασίας της για τον Αγώνα. Η διαμεσολάβηση του εκπαιδευτικού αφορά στην αποκωδικοποίηση των οπτικών κειμένων. Στους μαθητές και τις μαθήτριες δίνονται σχετικές οδηγίες που θα αξιοποιηθούν κατά την εργασία τους στις ομάδες.

Ακολουθούν ενδεικτικές οδηγίες για την εργασία σε ομάδες.

Στην ομάδα σας παρατηρήστε και επεξεργαστείτε τους πίνακες ζωγραφικής έχοντας κατά νου τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Με μια πρώτη ματιά τι νομίζετε ότι απεικονίζει ο πίνακας;
2. Σε πόσα μέρη νομίζετε ότι μπορεί να χωριστεί;
3. Ποιες λεπτομέρειες διακρίνετε σε κάθε μέρος;
4. Ποια είναι τα εικαστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης (φωτισμός/φωτοσκίαση, σύνθεση, στάση σώματος, έκφραση προσώπων, χρώματα, φόντο, βάθος-προοπτική);*
5. Ποια συναισθήματα σας προκαλεί;

1.3 Συλλογή δεδομένων για αξιολόγηση

Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων, η συλλογή δεδομένων μπορεί να οργανωθεί με βάση τα γενικά κριτήρια αξιολόγησης ή/και ορισμένα από τα κριτήρια που αφορούν ειδικά στο μάθημα της Ιστορίας. Η επιλογή των κριτηρίων αξιολόγησης γίνεται κάθε φορά με γνώμονα τους στόχους και το είδος της μαθησιακής δραστηριότητας που αναπτύσσεται στην τάξη. Έτσι, στην περίπτωση της συγκεκριμένης δραστηριότητας, στην οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να παρατηρήσουν και να επεξεργαστούν διάφορα κειμενικά είδη και σημειωτικά συστήματα, να συζητήσουν και να συνθέσουν τα συμπεράσματά τους, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να εστιάσει στα κριτήρια που αφορούν τόσο στην επεξεργασία των ιστορικών δεδομένων και στην ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης όσο και στη γνώση και κατανόηση ιστορικών εννοιών και γεγονότων.

Ειδικότερα, για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συλλέξει δεδομένα σε σχέση με τα παρακάτω κριτήρια:

Γνώση και κατανόηση ιστορικών γεγονότων

- ✓ Γνωρίζει και κατανοεί βασικές ιστορικές έννοιες (*πολιορκία, έξοδος, αυτοθυσία*).
- ✓ Εξοικειώνεται και σταδιακά αξιοποιεί ιστορικούς όρους (συναφείς με τις παραπάνω έννοιες).

* Με την ερώτηση αυτή, οι μαθητές/-ήτριες εστιάζουν την προσοχή τους στα μέρη του πίνακα που είναι περισσότερο φωτισμένα / υποφωτισμένα / έχουν φωτοσκίαση, στη στάση των απεικονιζόμενων μορφών, στην έκφραση του προσώπου τους, στα χρώματα που χρησιμοποιεί ο ζωγράφος και στις αντιθέσεις τους. Επίσης οι μαθητές/-ήτριες εστιάζουν το βλέμμα τους σε διαφορετικά επίπεδα του πίνακα (βάθος, προοπτική, φόντο) και στις λεπτομέρειές του.

Επεξεργασία ιστορικών δεδομένων - Ανάπτυξη ιστορικής σκέψης

- ✓ Εξοικειώνεται και σταδιακά κατανοεί τη σχέση αιτίου-αποτελέσματος.
- ✓ Εντοπίζει απλές ιστορικές πληροφορίες μέσα από μια ποικιλία πηγών και συμμετέχει σε σχετικές συζητήσεις.
- ✓ Συζητά με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές του/της για τη σημασία των ιστορικών γεγονότων και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

1.4 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση

Η επιλογή των κατάλληλων μεθόδων για την αξιολόγηση πραγματοποιείται με γνώμονα τις προτεραιότητες που θέτει ο/η εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τη γενικότερη πορεία της συλλογής αξιολογικών δεδομένων για το μάθημα της Ιστορίας, αλλά και την οργάνωση της εκάστοτε δραστηριότητας.

Στο πλαίσιο των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, η συζήτηση στην ολομέλεια αποτελεί συγχρόνως μέθοδο διδασκαλίας και αξιολόγησης. Επιπλέον, κατά την εργασία σε ομάδες είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί η μέθοδος της παρατήρησης. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να εστιάσει σε έναν συγκεκριμένο μαθητή ή μαθήτρια καταγράφοντας στοιχεία που σχετίζονται με τη συμμετοχή του/της στην ομάδα εργασίας και την εμπλοκή του/της στην εκάστοτε δραστηριότητα. Εναλλακτικά, μπορεί να παρατηρήσει τις ομάδες των μαθητών και των μαθητριών ως προς τη συμμετοχή τους στις ομάδες εργασίας (βλ. γενικά κριτήρια αξιολόγησης).

1.4.1 Παρατήρηση

- α)** Κατά τις φάσεις της εργασίας σε ομάδες ο/η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει την παρατήρηση ενός μαθητή ή μίας μαθήτριας εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τομείς της μάθησής του/της, για τους οποίους θεωρεί ότι χρήζουν ιδιαίτερης διερεύνησης ή όταν χρειάζεται να σχηματίσει μια γενικότερη εικόνα για τους τρόπους με τους οποίους ένας μαθητής ή μία μαθήτρια προσεγγίζει τη μάθηση. Στην προκειμένη περίπτωση, ο/η εκπαιδευτικός εστιάζει την παρατήρησή του/της σε έναν μαθητή ή μία μαθήτρια που ήρθε στην τάξη με μετεγγραφή τον Οκτώβριο, επιδιώκοντας να διερευνήσει τη συμμετοχή του/της και τη στάση του/της απέναντι στα άλλα μέλη της ομάδας, τη συμβολή του/της στον εντοπισμό στοιχείων στους πίνακες ή στα κείμενα που καλείται η ομάδα να επεξεργαστεί. Μπορεί να επιλέξει την τρέχουσα καταγραφή σημειώνοντας λέξεις κλειδιά ή σύντομες φράσεις, τις οποίες εν συνεχεία θα μεταγράψει σε ένα πλήρες κείμενο.

Ημερομηνία: .....

Μάθημα: Ιστορία

Κεφάλαιο: 2η πολιορκία του Μεσολογγίου

Εργασία σε Ομάδες: Ο Γ. ομάδα μαζί με τον Κ., την Α. και την Κ.

➤ **Πίνακας Π. Ζωγράφου**

Ο Γ. κοιτά προσεκτικά τον πίνακα. Λέει τη γνώμη του στην ομάδα.

Ο Κ. τον κοροϊδεύει. Γυρίζει μηχανικά τα φύλλα του βιβλίου.

➤ **Απόσπασμα Ν. Κασομούλη**

Διαβάζει το απόσπασμα. Τελειώνει πιο αργά. Κοιτά συμμαθητές/-ήτριες.

Προσπαθεί να συμμετάσχει. Έχει ολοκληρώσει ανάγνωση;

➤ **Πίνακας Θ. Βρυζάκη**

Αρχίζει να μιλά πριν απ' όλους. Βιάζεται να πει γνώμη. Διαμαρτύρεται ο Κ.

Ο Γ. του λέει «Άσε με», κοιτά θυμωμένος. Πετάγεται, δεν τηρεί τη σειρά

στον διάλογο.

➤ **Πίνακας Ε. Ντελακρούά**

Παρατηρεί τον πίνακα μαζί με την ομάδα. Διαφωνεί με Α. και Κ/ο. Λέει γνώμη.

Δεν συμφωνούν οι άλλοι/-ες. Α.: «Τι λες μωρέ;» Γελάει (αμηχανία;)

➤ **Ποίημα Δ. Σολωμού**

Διαβάζει το ποίημα. Δεν συμμετέχει στην ομάδα.

Επισκόπηση: Έδειξε διάθεση συμμετοχής στις δραστηριότητες, αλλά δυσκολεύτηκε στην ανάγνωση. Ο εντοπισμός στοιχείων στους πίνακες φάνηκε ότι τον ενδιαφέρει, αλλά δυσκολεύτηκε να διατυπώσει τη γνώμη του στην ομάδα. Απογοητεύτηκε όταν οι άλλοι/-ες τον κοροϊδεψαν.

Η συμμετοχή σε περισσότερο δομημένες δραστηριότητες και η υποστήριξη με οπτικοποιημένο υλικό ίσως τον βοηθήσουν. Επίσης, χρειάζεται να δοκιμάσει την εργασία σε ομάδα με διαφορετική σύνθεση.

- β) Εναλλακτικά, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει μια κλείδα παρατήρησης με την οποία μπορεί να διερευνήσει δεξιότητες που σχετίζονται, επί παραδείγματι, με την επεξεργασία των ιστορικών δεδομένων και την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης κάθε μαθητή ή μαθήτριας, μέλους της κάθε ομάδας.

Ομάδα Α	Μαθητής/ -ήτρια Ι	Μαθητής/ -ήτρια ΙΙ	Μαθητής/ -ήτρια ΙΙΙ	Μαθητής/ -ήτρια ΙV
Παρατήρηση και εντοπισμός βασικών στοιχείων πηγής				
Επεξεργασία στοιχείων – εστίαση σε λεπτομέρειες της πηγής				
Διατύπωση άποψης στην ομάδα				
Ανάπτυξη επιχειρημάτων για την τεκμηρίωση της άποψης				
Σύνδεση με το ιστορικό πλαίσιο				
Παρατήρηση και εντοπισμός βασικών στοιχείων πηγής				

Η επιλογή της μορφής της παρατήρησης και του εργαλείου καταγραφής της, καθώς επίσης και η επιλογή των κατηγοριών που θα ενταχθούν στην εκάστοτε κλείδα καταγραφής καθορίζονται από το αντικείμενο και τους σκοπούς της παρατήρησης. Έτσι, σε περίπτωση που ο σκοπός της παρατήρησης είναι η συλλογή στοιχείων για τη συνεργασία μεταξύ των μελών των ομάδων εργασίας, οι κατηγορίες της κλείδας θα πρέπει να αφορούν σε συμπεριφορές που σχετίζονται με τη συνεργασία.

1.4.2 Συζήτηση

Κατά τη συζήτηση στην ολομέλεια, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προετοιμάσει μια σειρά από βασικές ερωτήσεις που θα βοηθήσουν τους μαθητές και τις μαθήτριες να προσεγγίσουν την έννοια της πολιορκίας, τις συνθήκες της δεύτερης πολιορκίας του Μεσολογγίου, τα αίτια της εξόδου και τον αντίκτυπό της στη διεθνή κοινότητα. Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικά ορισμένες ερωτήσεις, σε αντιστοιχία με τους πίνακες και τα παραθέματα, που θα μπορούσε να θέσει ο/η εκπαιδευτικός στους μαθητές και στις μαθήτριες.

Χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες του πίνακα, πώς θα περιγράφατε την κατάσταση της πολιορκίας του Μεσολογγίου (π.χ. κατανομή των στρατιωτικών δυνάμεων, γεωγραφική θέση Μεσολογγίου κ.ά.);

1. Οι συνθήκες διαβίωσης στο πολιορκημένο Μεσολόγγι

«Ερευνώντας με τη σειρά όλα τα σπίτια, βρήκαμε αρκετές ποσότητες αλεύρι. Αυτό μοιράστηκε μ' ένα φλιτζάνι ως μέτρο. Εμοίρασαν κι από ένα φλιτζάνι κουκιά. Αρχισαν λοιπόν να σμίγουν αυτό το λίγο κουκί και αλεύρι στον τέντζερη και να βάνουν μέσα και καβούρια... Ένας γιατρός εμαγείρευσε το σκύλο του με λάδι, από το οποίον είχαμε αρκετό και επαινούσε το φαγί του ότι ήταν το πιο νόστιμο. Οι στρατιώτες τότε πια άρπαζαν οποιονδήποτε σκύλο ή γάτα έβρισκαν στο δρόμο. Όμως, από τις 15 του Μάη αρχίσαμε τις πικραλήθρες, χορτάρι της θάλασσας. Το βράζαμε πέντε φορές ως ότου έβγαине η πικράδα και το τρώγαμε με ξίδι και λάδι σαν πατάτα αλλά και με ζουμί από καβούρια. Επιδοθήκαμε και στους ποντικούς και ήταν τυχερός αυτός που μπορούσε να πιάσει έναν. Βατράχια, δυστυχώς δεν βρίσκαμε. Από την έλλειψη τροφής αύζαιναν οι αρρώστιες: πονόστομος και αρθρίτιδα».

Νικολάου Κασομούλη, *Ενθυμήματα Στρατιωτικά*, εισαγωγή-σημειώσεις Γιάννης Βλαχογιάννης, τόμ. 2, Αθήνα 1998, σσ. 241-243

Ποια κατάσταση αντιμετωπίζουν οι πολιορκημένοι/ες;

Πώς κλιμακώνεται αυτή η κατάσταση;

Υπήρχε τρόπος να βγουν από το αδιέξοδο;

Πώς αποτυπώνεται η Έξοδος στον πίνακα;

Τι συμβολίζει
αυτή η γυναίκα;

**2. Διονύσιος Σολωμός, Οι Ελεύθεροι
Πολιορκημένοι, Σχεδίασμα Β'**

«Άκρα του τάφου σιωπή
στον κάμπο βασιλεύει.
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί,
κι η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε
Στα μάτια η μάνα μνέει*
Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός
παράμερα και κλαίει:
"Έρμο τουφέκι σκοτεινό,
τι σ' έχω γω στο χέρι;
Οπού συ μούγινες βαρύ
κι ο Αγαρηνός* το ξέρει!"».

Διονυσίου Σολωμού, Άπαντα, τόμ. 1,
Ποιήματα, Αθήνα 1993, στ' έκδοση, σ. 215

Ποιες μεταφορές χρησιμοποιεί
ο Διονύσιος Σολωμός
για να αποδώσει το κλίμα
της πολιορκίας στο Μεσολόγγι;

Όλες οι παραπάνω ερωτήσεις είναι ενδεικτικές. Σε κάθε περίπτωση, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει ερωτήσεις που θα διευκολύνουν τους μαθητές και τις μαθήτριες:

- να προσεγγίσουν εννοιολογικά σχετικούς ιστορικούς όρους
- να ενισχύσουν τις δεξιότητες της παρατήρησης, της επεξεργασίας δεδομένων και της λεκτικής περιγραφής
- να εξοικειωθούν με τη σύνδεση αίτιου-αποτελέσματος
- να αναδείξουν τις προσωπικές ερμηνείες και τα συναισθήματα των μαθητών και μαθητριών
- να εκτιμήσουν τις αξίες που σχετίζονται με το γεγονός της εξόδου.

Επιπλέον, ο/η εκπαιδευτικός ακούγοντας προσεκτικά τις απαντήσεις των μαθητών και μαθητριών, μπορεί να χρησιμοποιήσει περαιτέρω ερωτήσεις που αφενός θα ευνοήσουν την αλληλεπίδραση στην τάξη και αφετέρου θα υποστηρίξουν τους μαθητές και τις μαθήτριες στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σκέψης. Μερικές ενδεικτικές ερωτήσεις είναι οι ακόλουθες:

*Ο Πέτρος μάς λέει ότι... Συμφωνείτε μαζί του; / Τι νομίζετε εσείς;
Πολύ ενδιαφέρον αυτό που λες. Μπορείς να μας πεις περισσότερα; /
Μπορείς να μας πεις σε ποιο σημείο το εντοπίζεις;
Ποια θα ήταν η διαφορά αν...;
Τι θα άλλαζε αν...;*

1.5 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης

Τα στοιχεία τα οποία συλλέγει ο/η εκπαιδευτικός με τις παραπάνω μεθόδους μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο σε επίπεδο αποτίμησης της πορείας του συγκεκριμένου μαθήματος, όσο και σε σχέση με την πορεία της μάθησης κάθε παιδιού ξεχωριστά. Συγχρόνως, οι συγκεκριμένες καταγραφές μπορεί να αξιοποιηθούν με στόχο την ανάδειξη πτυχών της μάθησης του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας στην τάξη, με στόχο την περαιτέρω υποστήριξή τους σε σημεία που συναντούν δυσκολίες, είτε και την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων τους. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της παρατήρησης των ομάδων εργασίας, είναι πιθανό να προκύψουν δεδομένα σε σχέση με την ευχέρεια κάποιων μαθητών ή μαθητριών στην παρατήρηση και στην επεξεργασία των οπτικών πληροφοριών από τους πίνακες ζωγραφικής ή σε σχέση με την ενίσχυση της κινητοποίησής τους για το μάθημα, όταν αξιοποιούνται εναλλακτικά σημειωτικά συστήματα ή/και μορφές ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και μάθησης.

Κατά τον ίδιο τρόπο, μέσα από τη συζήτηση στην τάξη μπορεί να προκύψουν δεδομένα σε σχέση με την κινητοποίηση των παιδιών για συμμετοχή, την ευκολία με την οποία θα διατυπώσουν, θα αναπτύξουν περαιτέρω και θα τεκμηριώσουν τη γνώμη τους, τη δυνατότητά τους να ακούν τις απαντήσεις των συμμαθητών και συμμαθητριών τους και τη σταδιακή εξοικείωσή τους με τις διαδικασίες συγκρότησης νοήματος. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει τα δεδομένα της συζήτησης επί τόπου, τη στιγμή που αναδεικνύονται, αλλά και να τα καταγράψει εκ των υστέρων, στο ημερολόγιο ή στον φάκελό του/της. Τα δεδομένα μπορεί να αφορούν τόσο στην πορεία της συγκεκριμένης συζήτησης όσο και στη συμμετοχή συγκεκριμένων μαθητών/-τριών.

2ο Σενάριο

Μάθημα: Μελέτη Περιβάλλοντος Δ΄ Δημοτικού

Ενότητα 7, «Οι άνθρωποι επικοινωνούμε και ενημερωνόμαστε»

Κεφάλαιο 1: Διαφορετικοί λαοί, διαφορετικές γλώσσες

2.1 Στόχοι δραστηριότητας

Ο/Η εκπαιδευτικός σχεδιάζει τη μαθησιακή δραστηριότητα με βάση τις ανάγκες της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας και, συγχρόνως, επιλέγει μεθόδους περιγραφικής αξιολόγησης με βάση το γενικό κριτήριο του μαθήματος:

- ✓ «Καλλιέργεια και οικοδόμηση θετικών στάσεων σε μια διαλογική σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον (εσωτερίκευση - υιοθέτηση στάσεων)».

Οι μαθητές και οι μαθήτριες συμμετέχουν σε δραστηριότητα που έχει σχεδιαστεί με τους εξής στόχους:

- ✓ να προσεγγίζουν και να υιοθετούν αξίες που σχετίζονται με την γλωσσική ισοτιμία και την επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων που ομιλούν διαφορετικές γλώσσες.
- ✓ να αναπτύσσουν θετικές στάσεις και αξίες σχετικά με τα ζητήματα της πολυγλωσσίας, της διαφορετικότητας των γλωσσών και των δυνατοτήτων επικοινωνίας των ανθρώπων, πέρα από την κοινή τους γλώσσα.

2.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας

Η ομάδα των μαθητών και μαθητριών

Πρόκειται για μια τάξη με 20 παιδιά, από τα οποία τα δέκα είναι ελληνικής εθνικότητας και τα υπόλοιπα δέκα διαφορετικών εθνικοτήτων (αλβανικής, πολωνικής, ινδικής, κινεζικής εθνικότητας).

Γνωστικό υπόβαθρο

Έχουν υλοποιηθεί οι προτεινόμενες δραστηριότητες στο Βιβλίο Μαθητή και στο Τετράδιο Εργασιών, οι οποίες βασίζονται στην εύρεση τρόπων επικοινωνίας ανάμεσα σε ανθρώπους που μιλούν διαφορετικές γλώσσες.

Μεθοδολογία υλοποίησης της δραστηριότητας

Για να διασφαλιστεί η αρχή της γλωσσικής ισοτιμίας ο/η εκπαιδευτικός προμηθεύεται ξενόγλωσσα εικονογραφημένα βιβλία σε συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτικούς των Ξένων Γλωσσών ή από το διαδίκτυο ή από τη σχολική βιβλιοθήκη, εφόσον υπάρχει. Βασική μέριμνα του/της εκπαιδευτικού είναι η επιλογή μιας γλώσσας με την οποία τα παιδιά δεν είναι εξοικειωμένα, έτσι ώστε να βιώσουν την πραγματική συνθήκη του σεναρίου. Η δραστηριότητα δε στοχεύει στη μεταγραφή ή «μετάφραση» του κειμένου στην ελληνική ή σε κάποια γλώσσα από τις μητρικές των μαθητών και μαθητριών της τάξης. Απώτερος σκοπός της είναι η δημιουργία ευκαιριών για την ανάδειξη της τάξης ως πολυγλωσσικής κοινότητας.

Τα παιδιά χωρίζονται σε πέντε (5) τετραμελείς ομάδες γλωσσικά μεικτές και ο/η εκπαιδευτικός τους μοιράζει το σενάριο σταδιακά:

1ο Στάδιο

«Έχετε βρει ένα βιβλίο στον δρόμο, το οποίο είναι γραμμένο σε μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνετε...»

Συζήτηση

- Πώς σας φαίνεται;
- Ποια είναι η πρώτη σας σκέψη;
- Τι αισθάνεστε;
- Τι αποφασίζετε να κάνετε τελικά;
- Μήπως σας έχει συμβεί κάτι τέτοιο;
- Τι κάνατε τότε;

Ο/Η εκπαιδευτικός καταγράφει κωδικοποιημένα τις απαντήσεις και επιχειρεί να προκαλέσει συζήτηση στην τάξη έτσι ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να ανταλλάξουν ιδέες και να παρακινηθούν να συμμετάσχουν στη δραστηριότητα.

2ο Στάδιο

«Η πρώτη σας σκέψη είναι να πετάξετε το βιβλίο, αλλά καθώς το ξεφυλλίζετε, σας εντυπωσιάζουν οι εικόνες. Αποφασίζετε να το κρατήσετε και να γράψετε το δικό σας βιβλίο. Μπορείτε να το γράψετε στα ελληνικά ή στη γλώσσα σας ή και σε δύο γλώσσες, π.χ. ελληνικά και αλβανικά.»

Συζήτηση

- Πώς σας φαίνεται η ιδέα αυτή;
- Νομίζετε ότι μπορεί να εφαρμοστεί;
- Πόσες γλώσσες μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε;

3ο Στάδιο

Εργασία σε ομάδες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες εργάζονται σε ομάδες προκειμένου να «μεταγράψουν» τις εικόνες σε δικό τους κείμενο, στις γλώσσες που έχουν αποφασίσει ότι μπορούν να το κάνουν.

4ο Στάδιο

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια. Συζήτηση

Η συζήτηση συντονίζεται με βασικές ερωτήσεις- άξονες που έχει προετοιμάσει ο/η εκπαιδευτικός. Για παράδειγμα:

- Πόσες γλώσσες χρησιμοποιήσατε;
- Τι σας δυσκόλεψε;
- Τι σας διασκέδασε;
- Πώς νιώσατε ακούγοντας μια άλλη γλώσσα;
- Πώς νιώσατε «διαβάζοντας» μια άγνωστη γλώσσα;

Στη συνέχεια οι μαθητές και οι μαθήτριες από κάθε ομάδα διαβάζουν στην ολομέλεια μία σελίδα από το εικονογραφημένο βιβλίο, σε όλες τις γλώσσες που έχει αξιοποιήσει η ομάδα τους.

2.3 Συλλογή δεδομένων – Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός επιλέγει τις μεθόδους αξιολόγησης ανάλογα με το περιεχόμενο, τη στοχοθεσία της δραστηριότητας και τα κριτήρια αξιολόγησης, τα γενικά κριτήρια αξιολόγησης και τα ειδικά κριτήρια κάθε μαθήματος. Στην προκειμένη περίπτωση **η συζήτηση** στην τάξη αποτελεί αφενός πλαίσιο για την εισαγωγή των μαθητών και μαθητριών στη δραστηριότητα και αφετέρου μέθοδο συλλογής αξιολογικών δεδομένων. Επιπροσθέτως, κατά τη διάρκεια της εργασίας σε ομάδες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει τη μέθοδο της παρατήρησης προκειμένου να συλλέξει στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή και τη συνεργασία των μαθητών/-τριών, καθώς και σε σχέση με τα κριτήρια αξιολόγησης του συγκεκριμένου μαθήματος. Ειδικότερα, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να σχεδιάσει μια **κλείδα παρατήρησης τρέχουσας καταγραφής (running records)** με τη βοήθεια της οποίας θα συλλέξει στοιχεία σχετικά με τη διεργασία των παιδιών απέναντι στη φωνή του άλλου.

Παρατίθεται ένα ενδεικτικό παράδειγμα κλείδας.

O1	Ομάδα 1
M1	Ηγετικός ρόλος, πρωτοβουλίες, επιβάλλει την άποψή του
M2	Δυσκολία συνεργασίας
M3	Ακούει με ενδιαφέρον την άλλη γλώσσα
M4	Ντρέπεται να μιλήσει στη μητρική γλώσσα (μ.γ.)
O2	Ομάδα 2
M1	Δεν ξέρει να γράψει στη μ.γ.
M2	Αρχικά αμηχανία, τελικά μιλά στη μ.γ.
M3	Γράφει άνετα μ.γ.
M4	Ηγετικό ρόλος, πρωτοβουλίες, επιβάλλει την άποψή της.
O3	Ομάδα 3
M1	Ηγετικός ρόλος, πρωτοβουλίες, επιβάλλει την άποψή του
M2	Παραξενεύεται, της αρέσει.
M3	Προσπαθεί να μιλήσει την άλλη γλώσσα
M4	Αποστασιοποίηση
O4	Ομάδα 4
M1	Δεν μιλά μ.γ.
M2	Διαπραγματεύεται / συνδυάζει τις απόψεις που ακούει
M3	.....
M4	.....

2.4 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης

Τόσο η συζήτηση στην ολομέλεια όσο και η παρατήρηση των μαθητών και μαθητριών κατά τη διάρκεια της εργασίας σε ομάδες μπορούν να προσφέρουν δεδομένα σχετικά με την ευαισθητοποίηση και την εξοικείωση των παιδιών με το ζήτημα της διαφορετικότητας των γλωσσών και των δυνατοτήτων επικοινωνίας των ανθρώπων, πέρα από την κοινή τους γλώσσα.

Ειδικότερα, μέσα από τις ερωτήσεις που θέτει ο/η εκπαιδευτικός στα διάφορα στάδια της δραστηριότητας, δίνεται η δυνατότητα να συνδεθεί το αντικείμενο της μάθησης με προηγούμενες εμπειρίες των παιδιών, με τη διαπίστωση της πολυπολιτισμικής ταυτότητας της ομάδας της τάξης, καθώς και με τις προσωπικές τους ιδέες σχετικά με τη δραστηριότητα. Συγχρόνως, μέσα από τις απαντήσεις των μαθητών και μαθητριών, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαπιστώσει τη δυνατότητά τους να επιχειρούν συνδέσεις με τα προσωπικά τους βιώματα, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να συμμετέχουν σε ομαδικές εργασίες. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να παρέμβει επί τόπου και να προκαλέσει τη συμμετοχή μαθητών ή μαθητριών που διστάζουν να συμμετέχουν στη συζήτηση, να τους/τις προκαλέσει να δώσουν περαιτέρω επεξηγήσεις ή να περιγράψουν με περισσότερο λεπτομερή τρόπο τις εμπειρίες τους ή τις ιδέες τους. Επιπλέον, με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα προσφέρεται η δυνατότητα ανάδειξης της φωνής των μαθητών/-τριών, αρθρωμένης στη μητρική τους γλώσσα, ώστε να αποτελέσει το εφαλτήριο για τις σχέσεις αποδοχής της γλωσσικής και πολιτισμικής ετερότητας στο πλαίσιο της σχολικής τάξης. Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να καταγράψει τους προβληματισμούς και τις διαπιστώσεις από τη συζήτηση στο ημερολόγιό του/της, προκειμένου να τις αξιοποιήσει σε μελλοντικούς σχεδιασμούς και δράσεις.

Αντίστοιχα μέσα από την παρατήρηση μπορεί να συλλέξει στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία του κάθε μαθητή και μαθήτριας στην ομάδα, τον βαθμό συμμετοχής του/της, την ανάληψη πρωτοβουλιών, την αποδοχή της διαφορετικής άποψης, τη συμβολή τους/της στην οικοδόμηση ενός νέου νοήματος.

3ο Σενάριο

Μάθημα: Μαθηματικά ΣΤ΄ Δημοτικού

Ενότητα 3, Λόγοι και Αναλογίες

Κεφάλαιο 34: Σταθερά και μεταβλητά ποσά / Κεφάλαιο 35: Ανάλογα ποσά

3.1 Στόχοι δραστηριότητας

- ✓ Να αξιοποιήσουν οι μαθητές/-ήτριες τις βασικές τους γνώσεις για τα ανάλογα ποσά, αποδίδοντας αξία στα ειδικά χαρακτηριστικά τους:
  - Τα ανάλογα ποσά περιέχουν πληροφορίες για τη συμμεταβολή δύο ποσών.
  - Η συμμεταβολή δύο ποσών επιτρέπει την επικέντρωση σε «βασικές πράξεις της άλγεβρας» (διαίρεση, πολλαπλασιασμός, αναλογία) και έννοιες (άγνωστος όρος αναλογίας, σταθερά και μεταβλητά ποσά) και βήμα-βήμα την επίλυση με εξαγωγή συμπερασμάτων από το ειδικό/μερικό στο γενικό/συνολικό.
  - Η συμμεταβολή δύο ποσών επιτρέπει την επικέντρωση σε «μεθόδους» και γνωστές διαδικασίες ή υπολογισμούς και σταδιακό πέρασμα προς το τελικό αποτέλεσμα μέσω μιας «αλυσίδας διαδικασιών και υπολογισμών» (αναγωγή στη μονάδα, ισότητα λόγων) στη σύνθεσή τους για την επίλυση του προβλήματος.
- ✓ Να επιλέξουν οι μαθητές/-ήτριες την «καλύτερη» μέθοδο λύσης –με υποκειμενικούς ή/και μεθοδολογικούς όρους– με βάση την «ευχέρεια», την εγκυρότητα και την αποτελεσματικότητα της επιλογής τους:

Οι εναλλαγές μεθόδων και αριθμητικών αναπαραστάσεων μεταξύ δοκιμών, κλασμάτων, ποσοστών, αλλά και δεκαδικών, κατά την επεξεργασία των προβλημάτων παρέχουν πρόσφορο πλαίσιο για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών/-τριών ως προς την «επιλογή μεθόδου».

3.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας

Με βάση τις συγκεκριμένες διαδικασίες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία, που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση της διαδικασίας και τη συμμετοχή κάθε μαθητή και μαθήτριας σε αυτή, αλλά και το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας.

Το πρόβλημα

Η σχολική ομάδα μπάσκετ θέλει να προμηθευτεί αθλητικά μπλουζάκια.
Βρήκαν ότι σε προσφορά τα δύο μπλουζάκια κοστίζουν 12€. Πόσο
θα κοστίσουν τα μπλουζάκια για όλη την ομάδα, που αποτελείται από 8 παίκτες;
Εξηγήστε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Όπως δίνεται το πρόβλημα, υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την επίλυσή του με δύο τρόπους/ διαδικασίες:

- με αναγωγή στη μονάδα αξιοποιώντας τα δεδομένα του προβλήματος (Κεφάλαιο 35), ή
- σχηματίζοντας την αναλογία με την αποτύπωση των ποσών σε πίνακα (Κεφάλαιο 34).

Η προτεινόμενη δραστηριότητα *δεν προϋποθέτει την πλήρη επίλυση του προβλήματος* που θέτει το ερώτημα, αλλά παρέχει στοιχεία προς αξιολόγηση και μέσω της καταγραφής κι επίκλησης επί μέρους βημάτων από τους/τις εμπλεκόμενους/-ες μαθητές/-ήτριες.

Μεθοδολογία υλοποίησης της δραστηριότητας

Οι μαθητές/-ήτριες καλούνται:

- ✓ να βρουν
  - είτε τρόπο να υπολογίσουν το ζητούμενο κάνοντας μια σειρά από πράξεις (αναγωγή στη μονάδα),
  - είτε τρόπο να συγκρίνουν τα ποσά και τις αντίστοιχες τιμές τους με αποτύπωση των δεδομένων σε πίνακα, εφαρμόζοντας την κατάλληλη μέθοδο (ισότητα λόγων και χιαστί πράξη).
  - είτε να δημιουργήσουν και να υποστηρίξουν δικές τους ευρετικές μεθόδους, αν επιλέξουν να εργαστούν εκτός του τυποποιημένου πλαισίου του μαθήματός τους με επιπλέον εργαλεία (π.χ. δοκιμές).
- ✓ να συνεργαστούν, σεβόμενοι ο/η ένας/μία την άποψη του/της άλλου/άλλης, να συζητήσουν και να καταλήξουν σε ένα κοινό κείμενο.
- ✓ να επισημάνουν ό,τι θεωρούν σημαντικό περιγράφοντας τις μεθόδους που ακολούθησαν [αυτό αποτελεί και υποβοηθητικό στοιχείο για την παρατήρηση διεργασιών και συμπερασμάτων από τον/την εκπαιδευτικό].

Οι μαθητές/-ήτριες χωρισμένοι/ες σε ομάδες επεξεργάζονται το πρόβλημα και συζητούν μεθόδους αντιμετώπισής του, με διάλογο κι επιχειρηματολογία. Οι δραστηριότητες αφορούν: **α)** στην αναγνώριση των ποσών του προβλήματος, **β)** στην επιλογή μεθόδου, **γ)** στην διεκπεραίωση των απαραίτητων υπολογισμών, **δ)** στον έλεγχο της εγκυρότητας του αποτελέσματος.

Καταγραφή πιθανών μεθόδων επίλυσης

Δραστηριότητα 1 (κεφ. 35)

- ✓ από την τιμή των πολλών μπορεί να βρεθεί η τιμή του ενός (διαίρεση)
- ✓ από την τιμή του ενός μπορεί να βρεθεί το ζητούμενο (πολλαπλασιασμός).

Δραστηριότητα 2 (κεφ. 35)

- ✓ προσδιορίζουμε τα ποσά του προβλήματος
- ✓ τοποθετούμε τα ποσά σε πίνακα, καθώς και τις αντίστοιχες τιμές τους
- ✓ σχηματίζουμε αναλογίες
- ✓ προβαίνουμε σε χιαστί πράξεις.

3.3 Συλλογή των δεδομένων για αξιολόγηση

Με βάση τις συγκεκριμένες διαδικασίες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία, που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση της διαδικασίας και της συμμετοχής του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας σε αυτή, αλλά και την αξιολόγηση του αποτελέσματος αυτής της διαδικασίας.

Επιπλέον, από τις αυτοαξιολογικές και τις ετεροαξιολογικές εκθέσεις προκύπτουν πληροφορίες για το κλίμα εργασίας ή/και κοινωνικότητας/αλληλεγγύης, καθώς και για πιθανές επιλογές αλληλοδιδασκαλίας.

Η συλλογή αυτών των στοιχείων θα βοηθήσει τον/την εκπαιδευτικό για την ανατροφοδότηση:

- ✓ του ίδιου ή της ίδιας, για τις αλλαγές στον σχεδιασμό της διδασκαλίας και των διδακτικών πρακτικών που υιοθετεί στην τάξη και για τις επιλογές ως προς την διδακτική μεθοδολογία και τις πιθανά αναγκαίες επαναλήψεις
- ✓ του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας, ώστε να συνειδητοποιήσει όσα έχει επιτύχει, αλλά και να μπορέσει να εστιάσει τις προσπάθειές του/της σε συγκεκριμένες δράσεις ώστε να βελτιωθεί.

Στη συγκεκριμένη ενότητα με βάση τον σχεδιασμό και τις τεχνικές που εκτιμήσαμε πιο πάνω και προτείνεται να αξιοποιηθούν, με ανατροφοδοτικές ερωτήσεις και διερώτηση τα ακόλουθα κριτήρια:

- ✓ γνώσεις για συγκεκριμένες έννοιες
- ✓ επίλυση προβλήματος, με βήμα-βήμα επίκληση γνωστών διαδικασιών
- ✓ επίκληση τυπικών γνώσεων από τη συμμετοχή και τη συνεργασία.

3.4 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση

3.4.1 Παρατήρηση

Ο/Η εκπαιδευτικός, παρακολουθώντας την εργασία των μαθητών και των μαθητριών στις ομάδες και έχοντας συντονιστικό ρόλο, μπορεί:

- α) να καταγράψει την λειτουργία των ομάδων αλλά και τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών μέσα σε κάθε ομάδα με άξονες τη συμβολή κάθε μαθητή/-ήτριας στην επίκληση εννοιών και μεθόδων, στη συζήτηση και την καταγραφή των σχετικών πληροφοριών (όπως επισημαίνεται παραπάνω)
- β) να επιλέξει κάποιους/-ες μαθητές/-ήτριες και να εστιάσει σε κάποιον ή κάποιους τομείς που θέλει να διερευνήσει (για παράδειγμα να καταγράψει τη συμμετοχή όλων και την αλληλεπίδραση τους κατά τη συζήτηση, να μελετήσει τη συμβολή τους στην αναγνώριση και καταγραφή των τελικών συμπερασμάτων)
- γ) να διαμορφώσει μια κλείδα παρατήρησης, όπως αυτή που ακολουθεί, για να ελέγξει τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών:

Ομάδα _._	Μαθητής/ -ήτρια I	Μαθητής/ -ήτρια II	Μαθητής/ -ήτρια III	Μαθητής/ -ήτρια IV
Επεξεργασία προβλήματος: εντοπισμός και καταγραφή δεδομένων				
Συσχέτιση του αιτήματος με μεθόδους και τύπους				
Συζήτηση: διατύπωση και τεκμηρίωση άποψης – διάλογος και συζήτηση διαφορετικών εκδοχών και ερμηνειών				
Περιγραφή της προτεινόμενης μεθοδολογίας επίλυσης				
Παρουσίαση της εργασίας με τεκμηρίωση και κατανοητό τρόπο				
Συζήτηση για τις όποιες επισημάνσεις στην ολομέλεια (ευκαίιο: πολλαπλές λύσεις)				

3.4.2 Αυτοαξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/-ήτριες να αυτοαξιολογηθούν με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- α) με ένα συνεχές κείμενο, στο οποίο θα αναφερθούν στη συμμετοχή τους στο σημερινό μάθημα εστιάζοντας στα δυνατά τους σημεία αλλά και επισημαίνοντας τα σημεία στα οποία δυσκολεύτηκαν,

- β) συμπληρώνοντας ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης, με αναφορά σε στοιχεία που αναμένεται να γνωρίζουν *ούτως ή άλλως*, αλλά και –μετά από την έκθεση των λύσεων που έχουν προκύψει και γίνει αποδεκτές από την εργασία στην τάξη– ως προς την προσωπική εκτίμηση σε σχέση με όσα εν τέλει διημείφθησαν στην τάξη, π.χ. όπως παραθέτουμε παρακάτω:

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο:	Ημερομηνία:
Σχολείο:	Μάθημα:
Τάξη:	Εκπαιδευτικός:

Απαντώ στο ερωτηματολόγιο με ειλικρίνεια, με τον χαρακτηρισμό που εκφράζει καλύτερα τη γνώμη μου για την κάθε πρόταση: **ΚΑΘΟΛΟΥ-ΛΙΓΟ-ΑΡΚΕΤΑ-ΠΟΛΥ.**

ΕΙΔΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Μπόρεσα να επικαλεστώ τους τύπους και τα στοιχεία που αφορούν τα ανάλογα ποσά				
Μπόρεσα να αναγνωρίσω επί μέρους στοιχεία και να επικαλεστώ τις γνώσεις μου γι' αυτά				
Μπόρεσα να δώσω απάντηση στο ερώτημα του προβλήματος				
Διατύπωσα την άποψή μου και επιχειρηματολόγησα για αυτή στη συζήτηση με τους/τις συμμαθητές/-ήτριές μου				
Συνέβαλα στην καταγραφή της απάντησης στο ερώτημα				
Συνέβαλα στην παρουσίαση της εργασίας στην τάξη				
Άκουγα με προσοχή τους/τις συμμαθητές/ήτριές μου όταν διατύπωναν τη δική τους άποψη				
Η λύση που έδωσα/που δώσαμε ως ομάδα ήταν η πιο ικανοποιητική από όσες προτάθηκαν				
ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Κατανόησα την εργασία και το ερώτημα που μου δόθηκε				
Αναγνώρισα τα βήματα που απαντούν στο ερώτημα				
Κατάφερα να αξιοποιήσω όλες μου τις γνώσεις				
Θυμήθηκα ή ανέτρεξα γρήγορα στους σωστούς τύπους και πληροφορίες για το ερώτημα και τα βήματα προς την λύση του				
Είμαι ικανοποιημένος/-η από τον τρόπο που συνεργαστήκαμε				
Η σύνθεση που ως ομάδα δημιουργήσαμε μου άρεσε				
Συνάντησα δυσκολίες στην εργασία αυτή				

- Οι δυσκολίες που συνάντησα στην εργασία μου αφορούν:

α) .....

.....

β) .....

.....

- Αυτό το οποίο πρέπει να κάνω καλύτερα/αυτό για το οποίο πρέπει να προσπαθήσω περισσότερο είναι:

.....

.....

3.4.3 Ετεροαξιολόγηση

Το φύλλο ετεροαξιολόγησης μπορεί να είναι σαν το φύλλο αξιολόγησης και να συμπληρώνεται είτε από τους/τις μαθητές/-ήτριες μέσα στην ίδια ομάδα είτε να αφορά την αξιολόγηση όλης της ομάδας από κάποια από τις άλλες ομάδες.

Στην πρώτη περίπτωση έχει τη μορφή:

*Μπόρεσες να...
Το σχήμα σε βοήθησε να...
Συνάντησες δυσκολίες στα...*

Στη δεύτερη περίπτωση έχει τη μορφή:

*Μπορέσατε...
Η λύση σας ήταν...
Πρέπει να προσπαθήσετε....*

Στη συνέχεια και μετά την ετεροαξιολόγηση, καθένας και καθεμιά ή και κάθε ομάδα θα μπορούσε να συμπληρώσει ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης σχετικά κυρίως με κάποια γενικά στοιχεία:

*Η εργασία μου/μας ήταν κατανοητή
Μπόρεσα/-με να απαντήσω/-ουμε στα περισσότερα θέματα που ανέκυψαν από...
Χρειάζεται να προσπαθήσω/-ουμε να...
Η διόρθωση από τον/την συμμαθητή/-ήτριά μου ή από τους/τις συμμαθητές/ήτριές μας με/μας βοήθησε να καταλάβω/-ουμε ότι δεν έχω/-ουμε κατανοήσει... ή ότι πρέπει να βελτιώσω/-ουμε...*

3.5 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να καταγράψει στοιχεία για όλους τους/τις μαθητές/-ήτριες σχετικά με τα συγκεκριμένα κριτήρια ή να εστιάζει σε κάποιους μαθητές/-ήτριες για τους οποίους, με βάση προηγούμενα στοιχεία, έχει αναγνωρίσει ότι υπάρχουν τομείς που χρειάζονται βελτίωση, τους έχει επισημάνει στον/στη μαθητή/-ήτρια και θέλει να διερευνήσει την εξέλιξή τους. Ειδικά η παρατήρηση και καταγραφή στοιχείων από την αυτο- και ετεροαξιολόγηση μπορούν να συμβάλουν και στη διαμόρφωση μιας μορφής «στοχευμένου και προσωποποιημένου κοινωνιογράμματος» για τη διαχείριση του κοινωνικο-συναισθηματικού τομέα των μαθητών και των μαθητριών.

Σε κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις, οι αναφερόμενες μορφές και τύποι καταγραφών αναμένεται να επιτρέψουν και υποστηρίξουν και τη διερεύνηση από τον/την εκπαιδευτικό των δικών του/της διδακτικών επιλογών (επεξεργασία και περιεχόμενο των φύλλων εργασίας, ανασύνθεση ομάδων κ.λπ.), της απόδοσης και εν γένει της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας –σε συνδυασμό και με σχετικές αξιολογικές δραστηριότητες/τεστ– αλλά και της βελτίωσης συγκεκριμένων μαθητών/-τριών σε συγκεκριμένους τομείς.

Ο/Η εκπαιδευτικός επίσης μπορεί, συλλέγοντας στοιχεία από την παρατήρηση, να καταγράψει τη συνολική λειτουργία κάθε ομάδας αλλά και του τμήματος στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Μπορεί να καταγράψει σημαντικές στιγμές σχετικά με τη λειτουργία κάθε ομάδας αλλά και των μαθητών/-τριών σε κάθε ομάδα και να προσπαθήσει να ερμηνεύσει τη στάση κάποιων μαθητών και μαθητριών σε συνδυασμό και με τα στοιχεία από την αυτοαξιολόγηση.

Οι καταγραφές μπορούν να αποθηκεύονται στον ατομικό φάκελο του/της κάθε μαθητή/-ήτριας ή στον φάκελο του/της εκπαιδευτικού. Οι πληροφορίες αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύνταξη της έκθεσης προόδου του/της μαθητή/-ήτριας και την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τα επιτεύγματα των μαθητών/-τριών, αλλά και τους τομείς στους οποίους χρειάζεται να βελτιωθούν.

4ο Σενάριο

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Δημοτικού

Ενότητα 1η: «Πού είναι ο Άρης;»

4.1 Στόχοι δραστηριότητας

- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α΄ Δημοτικού με τα κειμενικά είδη της λεζάντας, της πρόσκλησης και της αγγελίας.
- ✓ Να κατανοήσουν τη δομή των συγκεκριμένων κειμενικών ειδών.
- ✓ Να μετασχηματίσουν τα συγκεκριμένα κειμενικά είδη σε δικά τους κείμενα.

4.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας

Στην αίθουσα διδασκαλίας διαμορφώνεται ένα περιβάλλον γραμματισμού με κείμενα αυθεντικά (π.χ. αφίσες) και κατά συνθήκη, όπως είναι οι παραδοσιακές καρτέλες με τα γράμματα και τα συμπλέγματα φωνηέντων και συμφώνων.

Μεθοδολογία υλοποίησης της δραστηριότητας

- 1ο γεγονός γραμματισμού: **«Παρακολούθηση θεατρικής παράστασης και γνωριμία με το κειμενικό είδος της λεζάντας»**

Η συγκεκριμένη χρονική φάση αποτελεί περίοδο ανίχνευσης και αξιοποίησης του γραμματισμού που φέρουν τα παιδιά από το νηπιαγωγείο και από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Η ενότητα «Πού είναι ο Άρης;» εφοδιάζει τα παιδιά με ένα σύνολο συλλαβών και λέξεων σε επίπεδο γραφής και ανάγνωσης. Παράλληλα, η καταγραφή των λέξεων-εικόνων της ενότητας εξοικειώνει τα παιδιά με την αναγνώριση λέξεων που συντίθενται από γράμματα που ακόμα δεν έχουν διδαχτεί π.χ. θάλασσα, καλάμι, αχιβάδα κ.ά.

Σε αυτό το πλαίσιο, η πρώτη επίσκεψη των παιδιών στο θέατρο για την παρακολούθηση θεατρικής παράστασης μετασχηματίζεται στην τάξη σε ένα γεγονός γραμματισμού. Οι αναμνηστικές φωτογραφίες από την πρώτη συμμετοχή της τάξης σε ένα κοινό πολιτιστικό γεγονός αποτελεί την αφορμή για την παραγωγή του πρώτου πολυτροπικού κειμένου που συνδυάζει την εικόνα με τη λεζάντα.

Φτάνω με στο θέατρο
σι.ήν Αλλά

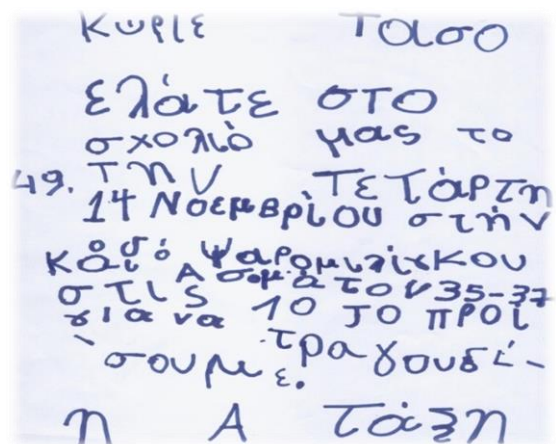

Τρόμε πριν την παράσταση.

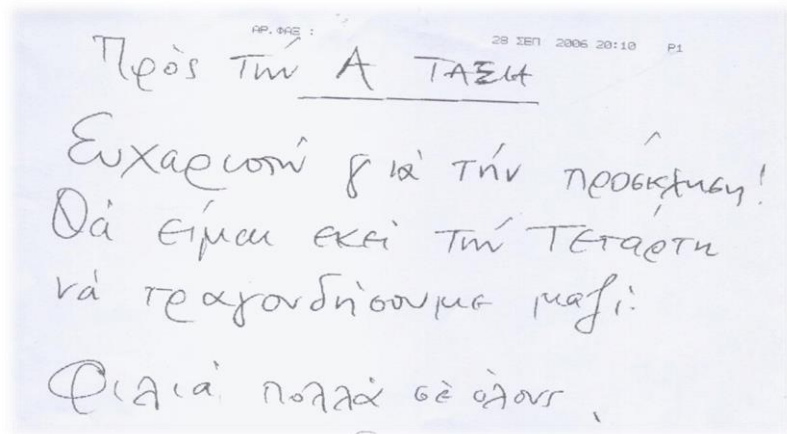
Η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται για γεγονότα που συμβαίνουν στην τάξη κάθε μήνα και με αυτό τον τρόπο δημιουργείται το ημερολόγιο της τάξης. Τα παιδιά δημοσιοποιούν στους συμμαθητές και στις συμμαθήτριες των άλλων τάξεων, στους γονείς ή στους/στις επισκέπτες/-τριες τις πολιτιστικές δραστηριότητες μέσα από το δικό τους τρόπο γραφής. Ως προς τους γνωστικούς στόχους της ενότητας, εμπεδώνουν τα γράμματα και τις συλλαβές που έχουν ήδη διδαχτεί. Επιπλέον, με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού, συμμαθητών/-τριών και του περιβάλλοντος της αίθουσας, προβαίνουν σε υποθέσεις για γράμματα και συλλαβές που δεν έχουν ακόμα διδαχτεί στην τάξη. Έτσι, δίνεται στα παιδιά η δυνατότητα να γράψουν και λέξεις -όπως π.χ. η λέξη «παράσταση»- των οποίων τα γράμματα δεν έχουν ακόμα διδαχτεί στο πλαίσιο της τυπικής διδασκαλίας της πρώτης γραφής και ανάγνωσης.

■ 2ο γεγονός γραμματισμού: **«Γράφουμε μια πρόσκληση»**

Η επίσκεψη ενός μουσικού στην τάξη δημιουργεί τη συνθήκη για την παραγωγή και του ανάλογου κειμενικού είδους. Τα παιδιά μπαίνουν στη διαδικασία να σκεφτούν τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η πρόσκληση. Ανακαλώντας τις δικές τους εμπειρίες από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον (προσκλήσεις από γάμους, βαφτίσια, γενέθλια), αλλά και από το νηπιαγωγείο, δομούν σταδιακά το περιεχόμενο της πρόσκλησης: γεγονός, τόπος, χρόνος, παραλήπτης, αποστολέας.

Και η απάντηση
του παραλήπτη:

4.3 Συλλογή δεδομένων για αξιολόγηση

Η συλλογή δεδομένων για την αξιολόγηση πραγματοποιείται με άξονα τα κριτήρια που ακολουθούν για την παραγωγή γραπτού λόγου και ειδικότερα, για την πρώτη ανάγνωση και γραφή.

4.3.1 Παραγωγή

- ✓ Αναγνωρίζει και γράφει τα γράμματα που έχει διδαχτεί.
- ✓ Γράφει με ευανάγνωστα γράμματα και τηρεί τις αποστάσεις μεταξύ των λέξεων μιας πρότασης.
- ✓ Γράφει ορθογραφημένα τις λέξεις και τους γλωσσικούς τύπους που έχει διδαχτεί.
- ✓ Μπορεί να γράφει βασικές προτασιακές δομές (Υ-Ρ, Υ-Ρ-Α).
- ✓ Μπορεί να παράγει διαφορετικούς τύπους κειμένων και απλά πολυτροπικά κείμενα (π.χ. κείμενο 'λεζάντα').

4.3.2 Γραπτός λόγος

Ανάγνωση-Κατανόηση:

- ✓ Αναγνωρίζει και διαβάζει απλές λέξεις, απλές προτάσεις, ένα απλό κείμενο και αποκτά σταδιακά ευχέρεια στην ανάγνωση.

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την ενιαία προσέγγιση της γλώσσας ως ολότητας, γραπτού και προφορικού λόγου, καθώς και ανάγνωσης-κατανόησης-παραγωγής, στα κριτήρια αξιολόγησης των γεγονότων γραμματισμού συμπεριλαμβάνονται και εκείνα που αφορούν στην ανάγνωση-κατανόηση του γραπτού λόγου. Επισημαίνεται ότι ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να λάβει υπόψη στην εφαρμογή των κριτηρίων που ακολουθούν τις ιδιαιτερότητες που χαρακτηρίζουν το πρώτο διάστημα φοίτησης των παιδιών στην Α' τάξη. Συγκεκριμένα, ο/η εκπαιδευτικός, στο διάστημα αυτό, δεν εστιάζει στην ορθογραφία των λέξεων που παράγουν τα παιδιά, ενώ τα ενθαρρύνει να τηρούν αποστάσεις μεταξύ των λέξεων, όταν γράφουν σε ένα κατάλληλα δομημένο πλαίσιο. Επιπλέον, αναγνωρίζει ότι η αξιολόγηση κάθε μαθητή και κάθε μαθήτριας δεν εστιάζει στην αυτόνομη παραγωγή γραμμάτων, λέξεων και προτάσεων. Στην πρώι-

μη αυτή φάση, ο/η εκπαιδευτικός αναγνωρίζει τη σημασία της συμμετοχής κάθε παιδιού στην εργασία της ομάδας και στην υποστήριξη που παρέχει η ομάδα σε κάθε μέλος, αφού ο γραμματισμός αποτελεί κατά βάση ένα κοινωνικό γεγονός.

4.4 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός, παρατηρώντας τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά συμμετέχουν και συνεισφέρουν στην ομάδα, συλλέγει πληροφορίες και κρατάει σημειώσεις.

Από τα ευρήματα της παρατήρησης μπορεί να σχεδιάσει περαιτέρω δραστηριότητες για την υποστήριξη των μαθητών/-τριών, τόσο ως ομάδας όσο και καθενός και καθεμιάς ξεχωριστά, για την επίτευξη των στόχων του μαθήματος.

Παράλληλα, για την ανατροφοδότηση των μαθητών/-τριών, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να οργανώσει δραστηριότητα ετεροαξιολόγησης με δομημένη συζήτηση στην τάξη, σχετικά με τη διαδικασία παραγωγής των γραπτών τους κειμένων.

Ως εκ τούτου, η συζήτηση στην τάξη μπορεί να δομηθεί με βάση τα παρακάτω:

Κατάλαβα ότι...

Δυσκολεύτηκα να ξεχωρίσω... (τη λέξη, το γράμμα, ...)

*Μπέρδεψα τη λέξη ..... που βρίσκεται στην ... σειρά
με τη λέξη ..... που βρίσκεται στην ... σειρά.*

*Πώς μπορούμε να γράψουμε καλύτερα τη λεζάντα
για να το διαβάζουμε πιο άνετα;*

4.5 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης

Τα στοιχεία τα οποία συλλέγει ο/η εκπαιδευτικός με την αξιολόγηση των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο σε επίπεδο ανίχνευσης των άτυπων και προηγούμενων γνώσεων των μαθητών/-τριών, όσο και σε σχέση με την πορεία της μάθησης κάθε παιδιού ξεχωριστά. Επιπλέον, οι καταγραφές του/της εκπαιδευτικού μπορούν να αξιοποιηθούν με στόχο την περαιτέρω υποστήριξη της μάθησης μέσα από την ενθάρρυνση και την ενεργοποίηση των μαθητών/-τριών για συμμετοχή σε γεγονότα γραμματισμού. Με τον τρόπο αυτό, οικοδομείται ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης, αποδοχής και αλληλεπίδρασης, στοιχεία σημαντικά για την επόμενη φάση της πρώτης γραφής και ανάγνωσης που αφορά στην ενσυνείδητη διδασκαλία των γραμμάτων.

5ο Σενάριο

Μάθημα: Ξένες Γλώσσες

Επίπεδο / Τάξη: Ανάλογα με το επίπεδο του κειμένου ή του αποσπάσματος που θα επιλεγεί

5.1 Στόχοι δραστηριότητας

Οι ειδικοί για το μάθημα στόχοι είναι:

- ✓ Να κατανοούν το νόημα του αυθεντικού λόγου στην ξένη γλώσσα και να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες.
- ✓ Να ανταλλάσσουν πληροφορίες ή απόψεις με τους συμμαθητές τους και τις συμμαθήτριες και να απαντούν σε σχετικά ερωτήματα γραπτά και προφορικά.
- ✓ Να αφηγούνται, να περιγράφουν γεγονότα ή καταστάσεις με βάση ορισμένο οπτικό ερέθισμα ή να αφηγούνται μια ιστορία διατυπώνοντας υποθέσεις σχετικά με αυτή.

Οι στόχοι προσαρμόζονται στο επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών, όπως αποτυπώνονται στα αναλυτικά κριτήρια περιγραφικής αξιολόγησης για τον/την εκπαιδευτικό (π.χ. ΕΠΙΠΕΔΟ Α2: να κατανοούν το βασικό νόημα σύντομων αφηγηματικών ή περιγραφικών κειμένων που αφορούν σε δραστηριότητες καθημερινής ρουτίνας).

5.2 Γενική περιγραφή δραστηριότητας

Προετοιμασία:

- ✓ Επιλογή αποσπάσματος από ταινία (οπτικοακουστικό υλικό) ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο της τάξης, το οποίο να παρουσιάζει μια αυτόνομη ιστορία, συμβάν, περιστατικό κ.λπ.
- ✓ Φύλλα εργασίας με ερωτήσεις
- ✓ Φύλλο αξιολόγησης

Μεθοδολογία υλοποίησης δραστηριότητας

- Ο/Η εκπαιδευτικός αναφέρει στους/τις μαθητές/-ήτριες τον τίτλο της ταινίας ή τους δείχνει φωτογραφίες από την ταινία και τους ζητάει να κάνουν υποθέσεις και προβλέψεις σχετικά με το θέμα του αποσπάσματος που πρόκειται να παρακολουθήσουν. Στις μικρότερες τάξεις/επίπεδα, οι απαντήσεις των μαθητών/-τριών μπορεί να δίνονται στην ελληνική γλώσσα, καθώς βασικός στόχος του σταδίου αυτού είναι η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών/-τριών.
- Ο/Η εκπαιδευτικός μοιράζει στους μαθητές/-ήτριες (ατομικά ή σε ζευγάρια) τα φύλλα εργασίας που έχει ετοιμάσει, τα οποία περιλαμβάνουν ερωτήσεις σχετικά με το απόσπασμα που θα παρακολουθήσουν. Οι ερωτήσεις μπορεί να αφορούν τα πρόσωπα που εμπλέκονται στην ταινία, τον τόπο ή τον χρόνο που διεξάγεται η ιστορία, αντικείμενα που υπάρ-

χουν σε αυτή, ή και συναισθήματα για τις μεγαλύτερες τάξεις, με σκοπό τον έλεγχο της κατανόησης, της εμπέδωσης ή/και της επανάληψης.

- Ο/Η εκπαιδευτικός προβάλλει το απόσπασμα και το διακόπτει πριν ολοκληρωθεί, ώστε οι μαθητές/-ήτριες να μη γνωρίζουν την κατάληξη της ιστορίας.
- Οι μαθητές/-ήτριες παρακολουθούν και στη συνέχεια συμπληρώνουν τις απαντήσεις τους στα φύλλα εργασίας.
- Γίνεται συζήτηση στην τάξη επί των απαντήσεων των μαθητών/-τριών με σκοπό τον έλεγχο της κατανόησης και παράλληλα διευκρινίζονται σημεία του αποσπάσματος που πιθανά δεν έγιναν κατανοητά.
- Ο/Η εκπαιδευτικός μαζεύει τα φύλλα εργασίας.
- Ο/Η εκπαιδευτικός ζητάει από τους/τις μαθητές/-ήτριες, σε ομάδες των 3-4 ατόμων, να αξιοποιήσουν τη φαντασία τους για να συνεχίσουν την ιστορία, την οποία και θα αποτυπώσουν σε ένα σύντομο κείμενο. Στις μικρότερες τάξεις/επίπεδα, η συνέχεια της ιστορίας μπορεί να αποτυπωθεί με εικόνες (ζωγραφική) και λεζάντες.
- Ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσιάζει την εκδοχή της ομάδας, διαβάζοντας το κείμενο ή δείχνοντας και περιγράφοντας τις εικόνες που ζωγράρισαν, ενώ η τάξη μπορεί να τους θέσει σχετικές ερωτήσεις τις οποίες απαντούν τα μέλη της ομάδας.
- Ο/Η εκπαιδευτικός ρωτά τους μαθητές/-ήτριες ποια εκδοχή τους άρεσε και γιατί.
- Οι μαθητές/-ήτριες παρακολουθούν το τέλος του αποσπάσματος.
- Ο/Η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές και τις μαθήτριες να συμπληρώσουν (κατά προτίμηση στην ελληνική γλώσσα) ένα φύλλο αξιολόγησης.

Πηγές άντλησης δεδομένων για την αξιολόγηση των μαθητών/-τριών

- φύλλο αξιολόγησης
- φύλλα εργασίας με τις απαντήσεις στις ερωτήσεις κατανόησης
- παρατήρηση στην τάξη

Δεξιότητες

- ✓ κατανόηση γραπτού λόγου
- ✓ κατανόηση προφορικού λόγου
- ✓ παραγωγή γραπτού λόγου
- ✓ παραγωγή προφορικού λόγου

5.3 Συλλογή δεδομένων - Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση

Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συλλέξει δεδομένα σχετικά με την κατανόηση και παραγωγή του γραπτού και προφορικού λόγου, το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών, τη συνεργασία και την αλληλεπίδρασή τους κατά την ομαδική εργασία.

Ενδεικτικά παραδείγματα σχετικών εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή δεδομένων παρατίθενται στη συνέχεια.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αυτό που μου άρεσε περισσότερο στο σημερινό μάθημα είναι .....

.....

επειδή .....

Το σημαντικότερο που έμαθα σήμερα είναι .....

.....

Στο σημερινό μάθημα μπόρεσα να .....

.....

Σήμερα μου φάνηκε δύσκολο .....

.....

Την επόμενη φορά θα ήθελα να καταφέρω να .....

.....

Τι μπορώ να χρησιμοποιήσω από το σημερινό μάθημα: .....

.....

Νομίζω ότι χρειάζομαι βοήθεια .....

.....

Αυτό που μου αρέσει περισσότερο όταν συνεργάζομαι με τους/τις συμμαθητές/ήτριές μου στην ομάδα μου είναι.....

.....

Αυτό που με δυσκολεύει όταν δουλεύουμε σε ομάδες είναι .....

.....

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

(Παράδειγμα 1)

Ημερομηνία:
Τμήμα:
Μάθημα/Ενότητα:

Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί το φύλλο για να καταγράψει γενικές παρατηρήσεις στα επιλεγμένα σημεία εστίασης

Όνομα μαθητή/-ήτριας	Κατανόηση προφορικού λόγου	Παραγωγή προφορικού λόγου	Συνεργασία στην ομάδα	Ανάληψη πρωτοβουλίας	Άλλο - Σχόλια
	✓	! προσοχή στη χρήση των χρόνων	✓	—	
	! δυσκολεύεται ! περιορισμένο λεξιλόγιο	—	✓	! χρειάζεται ενίσχυση της αυτοπεποίθησης	εξαιρετικές ζωγραφιές στην παρουσίαση
	Excellent !!	Excellent !!	- να είναι πιο ανεκτικός - δεν δέχεται εύκολα τις προτάσεις των άλλων	Leader !!	

Παρατηρήσεις

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

(Παράδειγμα 2)

Ημερομηνία:
Τμήμα:
Μάθημα/Ενότητα:
Αξιολόγηση: Παραγωγής προφορικού λόγου

Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τη διαβαθμισμένη κλίμακα αξιολόγησης προφορικού λόγου και το αντίστοιχο φύλλο αξιολόγησης με σκοπό την εστιασμένη αξιολόγηση της δεξιότητας παραγωγής προφορικού λόγου

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ Α *

	1	2	3
Προφορά και τονισμός	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Όχι καθαρή άρθρωση ▪ Η προφορά και ο τονισμός δυσκολεύουν την κατανόηση του λόγου	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Καθαρή γενικά άρθρωση με αρκετά λάθη στην προφορά ▪ Εμφανής η επίδραση της ελληνικής στον τονισμό ▪ Όχι επαρκής χρήση των φωνολογικών χαρακτηριστικών της ξένης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Καθαρή άρθρωση με λίγα λάθη στην προφορά ▪ Εμφανής η επίδραση της ελληνικής στον τονισμό, αλλά ο λόγος είναι κατανοητός
Χρήση λεξιλογίου	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αποσπασματική χρήση λέξεων ▪ Ακατάλληλη χρήση λέξεων	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Χρήση βασικού-περιορισμένου λεξιλογίου και απλών φράσεων, οι οποίες είναι σωστές αλλά όχι πάντα κατάλληλες για το συγκεκριμένο ▪ Η επικοινωνία επιτυγχάνεται αλλά όχι πάντα με σαφήνεια	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Χρήση βασικού λεξιλογίου και απλών φράσεων, οι οποίες είναι σωστές και κατάλληλες για το συγκεκριμένο ▪ Η επικοινωνία επιτυγχάνεται με σαφήνεια
Χρήση γραμματικής και συντακτικού	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πολλά γραμματικά και συντακτικά λάθη που δυσχεραίνουν την επικοινωνία	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Χρήση βασικών-περιορισμένων γραμματικών και συντακτικών δομών αλλά όχι πάντα σωστά. ▪ Αρκετά βασικά λάθη τα οποία δεν διορθώνονται άμεσα, αλλά η επικοινωνία είναι δυνατή χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σωστή χρήση απλών κοινών γραμματικών και συντακτικών δομών με λάθη περιστασιακά που κάποιες φορές διορθώνονται. ▪ Η επικοινωνία επιτυγχάνεται με σαφήνεια
Ευχέρεια λόγου	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Έλλειψη ευχέρειας ▪ Η επικοινωνία είναι δυσχερής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Λόγος με πολύ σύντομες τυποποιημένες εκφράσεις, με μεγάλα κενά και δυσκολία στην επιλογή λέξεων	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Λόγος κατανοητός με πολύ σύντομες τυποποιημένες εκφράσεις, με κάποια κενά και συχνές διορθώσεις που ωστόσο δεν δυσχεραίνουν την επικοινωνία. Διατηρείται μια απλή ροή λόγου χωρίς μεγάλη προσπάθεια

* Προσαρμογή από το Επιμορφωτικό Υλικό του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας.

Όνομα μαθητή/-ήτριας	Προφορά και τονισμός	Χρήση λεξιλογίου	Γραμματική	Ευχέρεια λόγου

5.4 Αξιοποίηση και ερμηνεία των στοιχείων της αξιολόγησης

Τα στοιχεία τα οποία συλλέγει ο/η εκπαιδευτικός με την αξιολόγηση των μαθησιακών δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο σε επίπεδο ανίχνευσης των άτυπων και προηγούμενων γνώσεων των μαθητών/-τριών όσο και σε σχέση με την πορεία της μάθησης κάθε μαθητή/-ήτριας ξεχωριστά. Επιπλέον, οι καταγραφές του/της εκπαιδευτικού μπορούν να αξιοποιηθούν με στόχο την περαιτέρω υποστήριξη της μάθησης μέσα από την ενθάρρυνση και την ενεργοποίηση των μαθητών/-τριών για συμμετοχή στις μαθησιακές δραστηριότητες. Οι καταγραφές μπορούν να αποθηκεύονται στον ατομικό φάκελο του/της κάθε μαθητή/-ήτριας ή στον φάκελο του/της εκπαιδευτικού. Οι πληροφορίες αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύνταξη της έκθεσης προόδου του/της μαθητή/-ήτριας και την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τα επιτεύγματά τους αλλά και τους τομείς στους οποίους πρέπει να βελτιωθούν.

